

Гэта карысна

СУМНА НЕ БУДЗЕ!

Новую версію дзіцячага прававога сайта запусціць 1 чэрвеня, у Міжнародны дзень абароны дзяцей, Нацыянальны цэнтр прававой інфармацыі (НЦПІ). Гэта ўнікальны спецыялізаваны сайт па прававой адукацыі дзяцей і падлеткаў, створаны па ініцыятыве Адміністрацыі Прэзідэнта.

Рэсурс <http://mir.pravo.by> існуе ўжо 12 гадоў. Сёлета яго ўнеслі ў спіс інтэрнэт-рэсурсаў з адукацыйнымі праграмамі для малых падчас падоўжаных з-за пандэміі каникул. Тут дзеці могуць замацоўваць пройдзены матэрыял, набываць новыя веды, у тым ліку юрыдычныя, атрымліваць адказы на «дарослыя» пытанні і падказкі, што рабіць у складаных сітуацыях.

Уся інфармацыя на сайце падаецца ў займальнай і даступнай форме, у тым ліку праз гульні, а шукаць адказы на пытанне дапамагае віртуальнае Варання. Сайт разлічаны на дзяцей ад 6 да 16 гадоў. Малыя тут даведаюцца шмат цікавага пра розныя краіны, разгадаюць рэбусы і красворды, пройдуць тэсты. Падлеткі могуць таксама вывучыць «Юрыдычную азбуку», здзейсніць падарожжа ў свет фінансаў, вывучыць правілы дарожнага руху і высветліць, якія незвычайныя забароны і законы дзейнічаюць у іншых краінах.

У «Прававых лабірынтах» можна пазнаёміцца з «Жывой дэкларацыяй правоў дзіцяці», а яшчэ адправіцца ў «Падарожжа ў мінулае», каб даведацца пра мінулае нашай краіны і пазнаёміцца са славытымі продкамі. Падлеткі даведаюцца, як атрымаць пашпарт, уладкавацца на работу, набыць папулярнасць у школе, навучыцца правільна сябраваць і абараняць свае інтарэсы.

Новая версія 2.0, створаная пры падтрымцы прадстаўніцтва Дзіцячага фонду ААН ЮНІСЕФ у Беларусі, мае новы дызайн, рэалізуе новыя сучасныя тэхналогіі і інавацыйныя падыходы да падачы інфармацыі, палепшаную сістэму навігацыі і новыя сэрвісы. Сайтам таксама стане зручней карыстацца праз смартфоны і планшэты. Стваральнікі абяцаюць, што дзецям будзе яшчэ цікавей авалодваць новымі ведамі і падарожнічаць па свеце юрыдычнай і прававой інфармацыі.

Ірына СІДАРОК.

КОЖНАМУ ДЗІЦЦЯЦІ ПАТРЭБЕН СВОЙ ДАРОСЛЫ

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар. «СГ».)

— Гісторыя стварэння арганізацыі моцна звязана з маім лёсам,— гаворыць Арцём. — Я вучыўся ў сувораўскім вучылішчы і ўжо тады зразумеў, наколькі важна мець дарослага чалавека, якому давярэш, мець блізкія адносіны. Адразу пасля смерці мамы да мяне падышла яе сяброўка Вера і сказала, што мы, а гэта я і мой старэйшы брат, ёй неабякавыя і што ў любы момант магу да яе звярнуцца ці проста прыехаць у госці. Я тады не надаў значэння гэтым словам, але ведаў, што такая магчымасць ёсць. У вучылішчы ж сутыкнуўся з сур'ёзным пачуццём адзіноты: бачыў, як да хлопцаў прыязджалі бацькі, якія падтрымлівалі сваіх дзяцей, падказвалі, што рабіць у пэўны момант, абаранялі, калі гэта было неабходна. Мне таксама хацелася мець такіх людзей побач. Я стаў прыязджаць у госці да Веры. У яе была свая сям'я: муж і дзеці. У іх я ўбачыў і адчуў, што магчыма мець цёплыя адносіны ў сям'і. Памятаю, як вырашыў, што ў мяне будзе таксама свая добрая і моцная сям'я, марыў пра гэта і тады ўжо пачаў рыхтавацца: стараўся вучыцца, каб потым больш зарабляць, займаўся спортам, каб быць фізічна моцным, каб жонка адчувала сябе пад маёй абаронай... Са мной побач былі бабуля з дзядулем і Вера, якая падтрымлівала мяне ў маім рашэнні, накіроўвала ў патрэбным напрамку. Я і сапраўды ўдала ажаніўся. У мяне нарадзіліся дзве дачкі, калі я вырашыў далучыцца да валанцёраў падчас нейкай акцыі. Памятаю, як мы набылі шмат кіндэр-сюрпрызаў дзецям-сіротам і нават пральную машыну для школы-інтэрната і паехалі. Мы выдатна правялі час: пазнаёміліся з хлопцамі і дзяўчатамі, пагулялі — усё было добра. Мяне пераклініла, калі мы ехалі назад у Мінск. Я зразумеў, што мог быць на іх месцы. Да мяне б прыехалі валанцёры на дзве гадзіны і потым зніклі з жыцця назаўсёды...

«Любое няправільнае слова або дзеянне ў адносінах да сіраты могуць быць вельмі шкодныя, дзіця можа перастаць давяраць людзям і назаўсёды закрыцца ад грамадства».

Дзеці пасля нашага ад'езду зноў вярнуліся да свайго дзетдомаўскага жыцця, да ўнутраных правілаў з іх праблемамі і радасцямі — яны нават не ўяўляюць, што іх чакае па-за сценамі гэтага часовага дома. Я ўспомніў, з якімі цяжкасцямі сутыкнуўся сам, як мне было адзінока... Згадаў Веру. Тады да мяне прыйшло ўсведамленне, што прыязджаць да дзяцей трэба не толькі падчас акцый, неабходна быць з імі побач, сябраваць і падтрымліваць рэгулярна, як гэта рабіла Вера. У хуткім часе я патрапіў у Кіеўскую школу, дзе займаўся тым, што рыхтавалі сяброў для сірот. Я працаваў з псіхолагамі і трэнерамі некалькі дзён. Яны змянілі маё жыццё. У Мінск прыехаў ужо з намерам стварыць пэўную каманду, якая будзе дапамагаць дзецям шукаць такіх сяброў.

— А навошта вучыць дарослых сябраваць? Ці магчыма ўвогуле кантраляваць такое сяброўства?

— З неразуменнем мы сутыкнуліся адразу. Людзі, якія займаюцца праблемамі сірот у нашай дзяржаве, казалі, што больш за ўсё праблем у выпускнікоў школ-інтэрнатаў — з адаптацыяй у грамадстве, і настойліва прапанавалі нам займацца выпускнікамі. Мы па сутнасці гэта і рабілі, але ўбачылі, што многія праблемы можна было прадухіліць, калі б дзіця было меншае. Мы даведаліся, што шанцаў знайсці сям'ю больш у дзяцей да пяці гадоў. У разы ска-

рачаецца гэтая магчымасць у тых, каму больш за пяць. Калі дзіцяці споўнілася дзесяць, то шанцаў амаль няма. Мы вырашылі шукаць блізкіх дарослых тым, каму ад 10 да 15 гадоў. Гэта той узрост, калі дзіця яшчэ гатова слухаць дарослых. Вельмі доўга адстойвалі магчымасць працаваць з дзецьмі гэтага ўзросту ў камітэце па адукацыі Мінгарвыканкама. Нас падтрымалі, але не адразу. Нам прыйшлося шмат працаваць у гэтым кірунку, што таксама правільна, бо людзі, адказныя за сірот, вельмі добра разумеюць: на коне жыццё чалавека, а не цацкі. Мы вывучылі заканадаўства і зразумелі, што такое сяброўства паміж пасталеўшымі дзецьмі і дарослымі называецца ў краіне патранатным выхаваннем.

— У адным з інтэрв'ю вы казалі, што сапраўдным сябрам, які прынясе карысць для сіраты, можа стаць толькі псіхалагічна моцны чалавек...

— Дзіця, якое аказалася ў інтэрнатнай установе, нягледзячы на ўзрост, атрымала сур'ёзную псіхалагічную траўму, таму нясе ў сабе пэўны згустак праблем, цяжасцяў, перажыванняў і болю. І менавіта з гэтым сутыкаецца чалавек, калі блізка знаёміцца з сіратой. Дарослы павінен быць псіхалагічна моцным, каб дапамагчы з усім гэтым справіцца дзіцяці і самому пры гэтым застацца «пры сваім розуме». Такі чалавек павінен своечасова і правільна зреагаваць на тыя выклікі, з якімі ён сутыкнецца, размаўляючы з дзіцем. Тая жанчына, якая стала маім сябрам у дзяцінстве, не праходзіла ніякіх курсаў, але яна была моцная асоба, яе рэакцыі на мае паводзіны былі правільныя. Любое няправільнае слова або дзеянне ў адносінах да сіраты могуць быць вельмі шкодныя, дзіця можа пера-

стаць давяраць людзям і назаўсёды зачыніцца ад грамадства. Дарослы павінен трымаць у сваёй галаве мэту, з якой ён адважыўся дапамагчы дзіцяці. Гэты шлях не без перашкод. Калі ўсё атрымліваецца, то такія дзеці потым вельмі шануюць свайго сябра, бо разумеюць, што ён, нягледзячы на ўсе цяжкасці, не разварнуўся і не сышоў, а працягвае сябраваць. Трэба разумець, што не кожны дарослы гатовы трываць, напрыклад, хлусню і крадзеж ад дзіцяці, якому вырашыў дапамагачь. А дзеці ў гэтым жывуць, гэта іх жыццё, і наша задача паказаць,

прыходзяць чалавек 20. На зразумелай для людзей мове гаворым, як можна дапамагчы дзецям на самай справе. Расказваем аб тым, што ў ідэале дзяцей у школе-інтэрнаце не павінна быць, але калі няма магчымасці забраць дзіця назаўсёды, то можна паспрабаваць пасябраваць з адным дзіцем. Праўда, пасля нашай інфармацыйнай гадзіны, людзі адэкватна ацэньваюць свае рэсурсы і працэнтаў 40 сыходзяць увогуле. З тымі, хто застаўся, пачынае працаваць псіхолаг — індывідуальна. Пасля гэтага некаторыя таксама сыходзяць. І толькі пасля работы з псіхолагам мы пачынаем рыхтаваць людзей, вучым адэкватна рэагаваць на паводзіны дзіцяці, тлумачым, як можна дапамагчы малому «стаць на ногі». Застаюцца толькі цвёрдыя ў сваім рашэнні, хто разумее, што жыццё дзіцяці — не жарт. Усіх дарослых мы потым суправаджаем, дапамагаем вырашаць праблемы з дзіцем, падтрымліваем псіхалагічна...

— А як жа дзеці? Яны могуць выбіраць дарослага?

— Так, у нас ёсць магчымасць мець зносіны з дзецьмі і падбіраць такім чынам для іх дарослых сяброў. Мы супрацоўнічаем з кіраўніцтвам школ-інтэрнатаў, і яны раяць нам дзяцей. І, вядома, мы прыслухоўваемся. Ведаем гісторыю дзіцяці, яго асаблівасці і слабасці. Дзіця можа пажадаць сябраваць з сямейнай парай, мужчынам ці жанчынай. Тое самае і пра патэнцыйнага выхавальніка. Псіхолагі дапамагаюць супаставіць інфармацыю пра дзіця і магчымасць канкрэтнага дарослага дапамагчы яму. Мы падбіраем іх так, каб у дарослага і дзіцяці былі агульныя інтарэсы і падобны тэмперамент. Многія дзеці, у якіх з'яўляецца сябар, нават паступаюць ва ўніверсітэты, а гэта для іх ужо вялікае дасягненне. Для іх увогуле дасягненне — проста захацець вучыцца.

«Мяне пераклініла, калі мы ехалі назад у Мінск. Я зразумеў, што мог быць на іх месцы. Да мяне б прыехалі валанцёры на дзве гадзіны і потым зніклі з жыцця назаўсёды...»

— Ці бывае, што людзі праз пэўны час такога сяброўства вырашаюць спыніць зносіны з дзіцем?

— Я памятаю толькі адзін выпадак. Гэта была жанчына, якая пераязджала ў іншы горад і павінна была ў хуткім часе нарадзіць. Яна ацаніла ўласныя рэсурсы і сумленна расказала аб гэтым свайму падпеччанаму. Яны не спынілі зносіны цалкам, жанчына падтрымлівала хлопца, праўда, не так актыўна, як гэта было напачатку... Але трагічных выпадкаў у нас няма. Людзі, якія рашаюцца пасябраваць з дзіцем, разумеюць, з якімі праблемамі сутыкнуцца, і гатовы да гэтага. Яны ўсведамляюць, што дапамагчы сіраце можна толькі сваёй увагай і асабістым прыкладам, а не кіндэр-сюрпрызам.

Наталля ТАЛІВІНСКАЯ.

ЗВЯЗДА